

Kapitola č. 5 Distanční vzdělávání a rekvalifikace v procesu andragogiky, komparace v andragogice

ČAS KE STUDIU: 40 minut

- ✓ Čas potřebný k prostudování základního učiva: 75 minut
- ✓ Čas na vypracování úkolů: 40 minut
- ✓ Čas na vypracování úvah k zamyšlení: 40 minut

PO PROSTUDOVÁNÍ TEXTU DOKÁŽETE A BUDETE ZNÁT:

- ✓ Definovat pojem distanční vzdělávání
- ✓ Vytvořit v základní rovině distanční text
- ✓ Stručný vhled do komparace distančního vzdělávání
- ✓ Význam distančního vzdělávání v andragogice
- ✓ Co je to rekvalifikace
- ✓ Základní teorie v andragogice
- ✓ Příklady států, kde se rozvíjela andragogika, jakým směrem a pod vlivem, kterých trendů a teorií

KLÍČOVÁ SLOVA UČIVA:

Distanční vzdělávání, distanční text, pedagogické impulzy, otevřená univerzita, rekvalifikace, poretvalifikační praxe, komparace, teorie andragogiky

DOPORUČENÁ ROZŠÍŘUJÍCÍ STUDIJNÍ LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE

Šindlerová, I. Základy distančního vzdělávání. Olomouc: UP v Olomouci, 2005. ISBN 80-244-1224-1.

Průcha, J., Veteška, J. Andragogický slovník. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3960-1.

Kulich, J. Komparativní studium andragogiky. Olomouc, UP v Olomouci, 1999. Bez ISBN

Vidovicová, L. Stárnutí, věk a diskriminace – nové souvislosti. Brno: MUNI, 2008. ISBN 978-80-210-4627-6.

Plamínek, Jiří. Vzdělávání dospělých. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3235-0.

Kulich, J., ed. Komparativní studium andragogiky - příklady, 1-5. Olomouc: Andragogé, 1999.

Všetulová, M. Klíčové role v distančním vzdělávání. Olomouc: CDV UP, 2005.

1. DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Úvod

Distanční vzdělávání představuje vzdělávací proces, v němž je podstatná část výuky prováděna někým, kdo je v prostoru i čase vzdálen od studujícího. Jeho realizace vyžaduje využití celé řady vzdělávacích médií. Patří mezi ně texty, rozhlasové a televizní relace, audio a video záznamy, počítače, telefony. Distanční vzdělání představuje novou vzdělávací příležitost především pro dospělé. Zásadně se liší od tradičních způsobů výuky.

Pedagogická charakteristika

1. *Studující osoba musí být motivována a vedena*
2. *Studující osoba musí být informována o svých schopnostech, o kvalitě průběhu učebního procesu a o výsledcích*

Široké uplatnění tohoto typu vzdělávání ve světě, Rozvoj v 60 až 80 letech, zejména ve Francii a v Anglii

Distanční studium – všechny studijní opory jsou studujícím dodávány domů.

Příkladem jsou Otevřené univerzity, kde existuje možnost vysokoškolského vzdělávání pro každého dospělého občana, který chce studovat. **Studijní programy mají různou délku, poskytují nebo neposkytují titul.**

Původní záměr – vzdělání, které je určeno mladým (přerušeni školní docházky z různých důvodů – zdravotní, existenční, vězni, atd. *V současné době využívají zejména dospělí (například ve Francii až 90% účastníků)*

Důvody, které vedou k zájmu o distanční studium

- zlepšení kvalifikace
- rekvalifikace
- profesní vzestup
- individuální rozvoj – seberealizace

Základní znaky distančního vzdělávání

1. Oddálení vzdělavatele od studujícího

Vzdělavatel ve dvou podobách – tvůrce (redaktor) a korektor, v našich podmínkách je to spíše lektorské poradenství, případně pozice mentora a tutora.

2. Specifický způsob organizace

Zásobování studijními zdroji probíhá buď postupně nebo v jednorázové zásilce. Rozhodující role připadá studijnímu materiálu.

3. Využívání technických prostředků, nejčastěji tištěné textové studijní opory

4. Dostatečně četné zabezpečení bezprostředních i oddálených zpětnovazebních informací, možnost příležitostných setkání studujícího a vzdělavatelů

Zajímavé je propojování distančního vzdělávání s prvky prezenčního studia, zvláště konzultace – význam didaktický i sociální, potřeba občasných interakcí

Zamyslete se a pokuste se v jednom odstavci popsat, které obory by bylo možné z velké části studovat distančně a jakou by to mělo výhodu pro studenta i pedagoga, popřípadě samotný obor.

Situace v ČR

Dlouhodobé tradice ve smyslu lidové osvěty, například Dělnické univerzity, Baťovy školy práce, Vysoká studia pedagogická, atd. Ovšem stejně jako početná studia dospělých při zaměstnání, nebyla tato studia distanční v pravém slova smyslu.

V současných podmínkách se začíná rozvíjet až po roce 1989. Jedná se většinou o kurzy komerční báze, například filiálních zahraničních škol. Jedním z prvních organizátorů byla Evropská škola korespondenčních kurzů, která nabízela distanční vzdělávání prostřednictvím textů a kazet do magnetofonu.

Distanční vzdělávání se pomalu dostávalo do prostředí vysokých škol, v souvislosti s novou legislativou týkající se nového školského zákona je distanční vzdělávání součástí terciálního českého vzdělávání. Česká asociace distančního vzdělávání univerzitního (1993), Národní centrum distančního vzdělávání (1995) a *Centrální středisko distančního vzdělávání v Praze (1991)* patří k prvním organizacím, které zastřešují distanční vzdělávání.

Další charakteristiky distančního vzdělávání.

- spíše experimentální podoba, kombinace s jinými formami
- velká složitost příprava – náročné programy, nedostatek kvalifikovaných pedagogů, zejména tutorů a mentorů, tedy expertů, kteří jsou schopni studenta vést a vytvářet studijní materiály
- logistika distančního vzdělávání – sladění programů
- sotva lze u nás očekávat britský model Otevřené univerzity
- ovšem začleňování distančních prvků do běžné výuky již probíhá

Regionální střediska a vysoké školy

- snaha zapojit se do celostátního systému distančního vzdělávání
- vytváření vlastního systému
- využívání způsobů distančního vzdělávání ve vlastních programech

V roce 1992 při MŠMT vytvořena **Národní rada pro distanční vzdělávání a Fond dynamického rozvoje vysokých škol (rok 1992 – 1994)**.

Řada problému a překážek – často zaměňováno za dálkové studium při zaměstnání, nedůvěra v účinnost, atd. Distanční vzdělávání se pomalu rozvíjí, ale je to spíše **otázka budoucnosti**.

Pokuste se zapřemýšlet, co může být „brzdou“ rozvoje distančního vzdělávání v našich podmínkách.

Komparace distančního vzdělávání

Distanční vzdělávání ve Francii

Široký rozvoj již od roku 1937, zejména prostřednictvím Radia Sorbonna. V současnosti existuje síť velkých institucí podporovaných státem a umožňují studium na všech úrovních. Národní centrum distančního vzdělávání – 350 000 účastníků, 1000 stálých pracovníků, zhruba 500 kurzů. *Výukové balíčky, převládají tištěné texty – aparát pro samostatné řízení studia. Dále telefon, fax, audiokazety.* Dále asi 1100 veřejných organizací distančního vzdělávání – profesní vzdělávání v podnicích. Distanční vzdělávání na univerzitách, až 30 center – koordinace přes Meziuniverzitní federaci, studium spíše humanitních věd.

Situace v Norsku

Průkopníci již od roku 1914, korespondenční studium zakotvilo již v roce 1944 v zákonech. *Od roku 1970 vládní podpora, většina dostává příspěvky na kurzovné.* Norská výkonná rada pro distanční univerzitní vzdělávání – rok 1990, největší část studujících ve věku 25 - 40 let, studují při zaměstnání. Moduly, které vedou k získání diplomu. *Upřednostňovány jsou – management, marketing, cizí jazyk, historie, matematiky, počítače.* Na některé obory je nutné přijímací řízení, některé mají volný vstup, existuje zde kreditní systém, texty, multimédia, korespondenční forma, telefonické spojení, shromáždění, hodnocení,....

Polsko a distanční vzdělávání

Velká lidnatost, nutnost requalifikovat velké skupiny vzhledem k transformaci ekonomiky. **V roce 1992 vzniká národní centrum distančního vzdělávání, probíhá masová popularizace distančního vzdělávání,** koordinace, příprava školitelů, reformování školství,

velký program korespondenční vzdělávání určeného zemědělcům – radiotelevizní univerzita, kombinace s dálkovým studiem, 3 hodiny týdně sledovat televizi, zkoušky, pozitivní výsledky, nižší náklady, společenský efekt, negace – velké odpadávání až 75% studujících, což je běžné.

Pro inspiraci - Otevřená univerzita v Británii a Nizozemsku

Od konce 60. let v Milton Keynes, mohutný rozvoj, inspirace pro další země

- ✓ bez přijímaček nebo požadavků na předchozí vzdělávání, kdokoli starší 21 let, zaplacení poplatků – otevřené distanční vzdělávání
- ✓ až 90 000 studentů
- ✓ obory sociální, ekonomické, humanitní, přírodovědné a další
- ✓ naprostá většina chce dosáhnout na bakalářský diplom
- ✓ přes 4500 magistrů, 700 Ph.D
- ✓ podstata korespondenční kurzy, výukové balíčky, speciální komplety, rozhlasové a televizní kurzy
- ✓ setkávání s pedagogy, vysoce kvalifikovaní, ale nevyučují
- ✓ k dispozici až 280 center po celém britském souostroví
- ✓ zaměstnanci – kolem 900, 6700 tutorů a konzultantů, 3200 dalších pracovníků
- ✓ za vše se platí
- ✓ platí se asi 250 liber ročně + cestovné, poplatky
- ✓ pro nezaměstnané příspěvky od ministerstva
- ✓ vynikající odborná činnost
- ✓ obor, který je hodně neprozkoumaný, vyvolává potřebu teoretických analýz a objasňování

Nizozemsko – *obdobný model, nezávislá, finančně vládou podporovaná forma. Zapojeno až 60 000 studentů, druhá příležitost k vysokoškolskému vzdělávání, možnost studovat již od 18 let. Hlavně právo, ekonomie, management, sociální a přírodní vědy*

Zamyslete se na formou Otevřené univerzity. Umíte si přestavit takovou nebo obdobnou univerzitu v našich podmínkách? Jaké obory by bylo možné na univerzitě studovat.

Tvorba distančních textů

Podpora studijního úsilí, kladen důraz na kvalitu studijních materiálů

Pedagogické impulsy součástí textu

- mechanismy pro stimulování nepřetržitého studijního úsilí
- zpětná vazba v pokroku

Vzdělávání musí probíhat nepřetržitě

Studijní materiály musí obsahovat otázky, cvičení, řešení problémů. Studující musí ve stanovených termínech předkládat vypracované úkoly.

Prostudujte si níže uvedený praktický návod pro psaní distančních textů a na libovolné téma se pokuste vytvořit tři stránky distančního textu. Cílem je vyzkoušet si podstatu tvorby textu a zařadit některé níže uvedená doporučení. Text vložte do moodlinky.

Praktický návod pro psaní distančních textů

Obsah studijního materiálu

- Název studijního materiálu, popřípadě disciplíny
- Název projektu, pro který je materiál určen
- Stručný úvod, předmluva
- Vysvětlení ikon v popisném sloupci
- Vytvoření jedné malé kapitoly, kdy se snažíme zpracovat přehledný, čitelný a čtivý text

Důležité!

- *Vysokou vypovídající hodnotu mají názvy jednotlivých kapitol (v našem případě jednotlivých odstavců)*
- Distanční text se dělí na hlavní a popisný
- Vlastní text tvoří hlavní sloupec
- **Stanovení studijních cílů – jasné formulování toho, co se má student naučit**
- **V úvodu každé kapitoly je studijní cíl**

Zásady pro psaní studijního materiálu

- Výběr učiva
- Struktura učiva – krátké odstavce obsahující vždy pouze jednu myšlenku
- Krátké věty, vyhnout se dlouhým souvětím
- Používat obvyklá a dobře známá slova
- *Všechny odborné termíny vysvětlete*
- Nadpisy, mezititulky, postranní hesla, atraktivita,...
- Často používat schémata, moduly, výčty, odrážky
- Styly a druhy písma
- Ilustrace – spíše náčrty
- *Přátelský osobní styl, dialog*
- *Řečnické otázky*
- *Aktivizace*
- Neformální styl, zdůraznění myšlenky, atd.

Závěr textu

- Důležité je shrnutí
- Opakování klíčových bodů

- Krátké, výstižné
- Studijní průvodce (v rozsáhlejších textech)
- *Prvky podporující aktivitu studenta – otázky všeho druhu, upozorňující na důležité myšlenky, zamýšlení studenta, písemné odpovědi, atd.*
- V závěru texty, kontrolní otázky

2. REKVALIFIKACE JAKO SOUČÁST CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Úvod

Rekvalifikace má velký význam v andragogice. Umožňuje lidem změnit profesi, v

*Proces přeškolení – rekvalifikace pracovníka, která je odprovázána nutností respektovat nejrůznější momenty sociální, psychické, organizační a ekonomické. **Rekvalifikaci lze definovat jako určitou cílevědomou, systematickou a záměrnou fundamentální nebo částečnou konverzi v profesně kvalifikační struktuře občana, která se objektivně jeví jako nezbytná pro jeho další pracovní realizaci a profesní uplatnění.** (Fiala, Moderní řízení, 1993).*

Proces a cíl rekvalifikace

Procesem rekvalifikace prochází a bude procházet velké množství pracovníků jak manuálních, tak duševních profesí. *Změna pracovní činnosti na pracovišti, rekvalifikace těch, kteří, nemohou najít uplatnění, ZPS, často osoby samostatně podnikající.*

Shrnutí

Cílem rekvalifikace je přizpůsobovat profesní a kvalifikační potenciál neustále se měnícím potřebám ekonomiky, vytvářet na trhu práce dynamický soulad mezi nabídkou kvalifikovaných pracovních sil a poptávkou po nich, předcházet nezaměstnanosti a přispívat k co nejvyšší zaměstnanosti.

Pojem kvalifikace a rekvalifikace

Způsobilost (schopnost) vykonávat činnosti určitého stupně složitosti, obtížnosti, které patří k dané profesi. Kvalifikace zahrnuje složku odbornou a morální. Odborná kvalifikace se získává potřebným vzděláním a výchovou, přesahujícími rozsah toho, co se získá základním vzděláním. K odbornosti se kromě toho dochází získáním pracovních zkušeností, dovedností a návyků, všeobecného rozhledu a rozvíjením intelektu. (Teorie a praxe řízení, 1984)

Rekvalifikace – určitý druh reedukace (převýchovy)

V andragogice spíše jde o osvojení si jiných profesních vědomostí, dovedností, jiných profesních návyků a postojů, jiného myšlení profesního, ale i občanského

Rozhodující faktory rekvalifikace

- připravenost k učení (biografické, sociální, situační a jiné faktory)
- motivace – sebeobraz člověka, věk, zdravotní stav, filozofie člověka, odpovědnost vůči sobě samému i blízkému okolí

Smysluplná rekvalifikace musí mít podobu propracovaného systému – sociálního, psychologického, ekonomického, pedagogického, legislativního aj. Částečně se tato hlediska promítla do Vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí (7. 1.1991) – otázky rekvalifikace (systém nutno zdokonalovat). Konkrétní podobu systému rekvalifikace dodává vzdělávací zařízení

Navrhovaný systém

- Státní rekvalifikační střediska, různý význam a charakter
- Konkurence a vysoká iniciativa vzdělávacích institucí
- Akreditace vzdělávacích institucí
- Kontrolní, koordinační a metodické úkoly v systému rekvalifikace přísluší
- Ministerstvu školství a Ministerstvu práce a sociálních věcí

Poradenská služba – profesionální poskytování informací o rekvalifikace

Základ rekvalifikace

Rekvalifikační program (soubor opatření k organizačnímu, kapacitnímu, finančnímu, personálnímu a obsahovému zabezpečení rekvalifikace). Státní, oblastní a podnikové. *Realizaci umožňují vzdělávací projekty. Určení obsahu vzdělávací akce*

Formy a metody rekvalifikace

Formy

postgraduální, pomaturitní, individuální konzultace, samostatné studium, zpracování kontrolních otázek, rozborů, expertíz, stáže, exkurze, semináře, korespondenční studium, cvičení, pro dělnická povolání – výklad, instruktáž, výcvik

Metody

přednáška, diskuse, skupinová výuka, metody her, metody problémové, popis, vysvětlování, otázky a odpovědi, nácvik, procvičování. *Délka od 30 do 600 vyučovacích hodin. Didaktické zásady. Příprava na porekvalifikační praxi.*

Problémy rekvalifikace

Poměrně malý zájem o rekvalifikaci u nezaměstnaných a i lidí, kterým nezaměstnanost hrozí.

Příčiny – požadavek trhu práce, malá informovanost, nedostatečná poradenská činnost úřadů práce, novinka.

Slabiny rekvalifikační politiky

- ❖ rekvalifikace řeší problémy zaměstnanosti až následně, ve vztahu na vznikající pracovní místo
- ❖ otázka efektivnosti rekvalifikace

Zamyslete se nad souvislostmi mezi rekvalifikací, andragogikou a sociální pedagogikou. Jaký je význam rekvalifikace v současnosti? Zjistěte si na stránkách úřadů práce, jaké rekvalifikační kurzy se nabízí v oblasti, kde žijete. Na základě zjištění uvažujte, jestli nabídka odpovídá trhu práce a proveďte si malou analýzu nabízených kurzů.

3. SROVNÁVACÍ ANDRAGOGIKA

(Vybrané příklady zemí v historickém náhledu)

Úvod

Pro dospělého je čas vzácnější než pro dítě – zbývající čas hodný hromadění. Pro dospělého je rozhodnutí jaké činnosti věnuje svůj čas, stejně důležité jako investování peněz. Výhoda (i nevýhoda) v životních zkušenostech.

Vliv hospodářsko-průmyslového rozvoje

Instituce vzdělávání dospělých

(Vybrané příklady v období 1848-1918)

- Univerzitní extenze (Anglie, spíše profesní aspekt)
- Lidové školy v Dánsku (založeny v roce 1844, citový aspekt, mnohostrannější rozměr člověka, příprava pro občanský život, soustředění se na provedení hospodářských a kulturních změn, třetina venkovského obyvatelstva)

Univerzitní extenze

(všeobecné univerzity)

- James Stuart, rok 1873 – přednášky pro dělníky, vypracoval didaktické zásady
- V roce 1886 působilo 182 všeobecných univerzit se 16 tis. účastníky, rok 1891, 459 všeob.univerzit, 50 tis. účastníků
- Účastníci zejména střední vrstvy, ale i dělníci
- Tutorální třídy (tříleté kurzy), obrovský rozmach na všech VŠ v Anglii
- Sepětí vědecké práce se životem a praxí

- Na přelomu století do řady západoevropských zemí
- K nám zásluhou Masaryka
- USA – rok 1880
- Další pak Indie, Austrálie,...

Vzdělávání dospělých v Rusku

- Ruští myslitelé – Gercen, Černyševskij, Dobroljubov, Tolstoj – všestranné vzdělání, význam sebevzdělání, revoluční tendence, mimoškolní výchova, lidové vzdělávání
- Carské Rusko – kruté zbídačování, brzdění svobodného myšlení a vědy
- Od 20. století návrhy na zlepšení lidové vzdělání
- Po roce 1905 - zbrzdění lidového vzdělání, lidových knihoven, univerzit a dalšího vzdělávání dospělých

Vlivy teorií na VVD

(rok 1918-1945)

Dewey – pragmatismus ve vzdělávání dospělých – činnost před teorií a ideou

- *Dobře žít a prosperovat*
- Rozsáhlé dílo Demokracie a výchova – otázka zkušenosti a praxe ve VVD

Thordike – experimentální zkoumání učení dospělých – menší schopnost vzdělávat se je kompenzována hlubšími zájmy a silnější vůlí (Učení se dospělých, rok 1928)

Významní představitelé

Paul Natorp – oblast sebevýchovy člověka

Livingston – neuspokojivé školní výsledky lze řešit vzděláváním dospělých, není důležitý souhrn vědomostí, ale jestli má člověk schopnost učit se

Spranger a Litt – kulturně pedagogická teorie VVD – pedagogika v širších souvislostech

Flitner – vztah vysokoškolské pedagogiky a lidového vzdělávání

Picht, Rosenstock – andragogika – lze zahrnout všechny školské formy

Nastudujete si výše uvedené autory a seznamte se s jejich teoriemi i praxí ve vztahu k andragogice. Zjistěte v čem spočívá jejich přínos k andragogice.

Období po roce 1945

- Období 50 let – zvýšený zájem o teorii VVD
- Vztah univerzit ke vzdělávání dospělých, zejména v Anglii, metody VVD
- Nové směry – konference UNESCO o VVD – 1949 Dánsko (spíše západní země), 1960 – Kanada (ze všech kontinentů)
- Prohlubuje se profesionalizace, zájem o teoretické otázky, řešení celosvětové negramotnosti, atd.

Další teorie

- Vzdělávání člověka pokračuje po celou dobu jeho života, nutnost kontinuity
- Nutné revidovat celý vzdělávací systém. (Liveright)
- **Totalitarismus omezuje další vzdělávání.**
- **Nevzdělaní lidé se stávají hospodářským břemenem**
- Fašistické režimy se dovedly zmocňovat volného času člověka a jeho svobodného myšlení (Bodet)
- Vzdělaná společnost považuje za přirozené vzdělávání dospělých (Drucker)

Vzdělávání dospělých má čtyři úkoly

- Zachovat kulturu, umožnit existenci, rozvíjet osobnost, pomáhat skupině usměřňovat. (Wright)
- Permanentní vzdělávání je běžnou skutečností (př. lékaři, právníci, inženýři, atd.)

Velký počet problémů života nevystačí se vzděláním v mládí. (Hutchins). Snahy o sjednocení Evropy – myšlenka zřídit Evropskou univerzitu. V 70 letech praxeologické poradenství – rozvíjena v USA a Holandsku – didaktická aktivita. Konference k motivaci VVD, rok 1983. Trendy a národní tradice se promítají do vzdělávání dospělých. Konference v Paříži, Tokiu a Hamburku – mezníky ve vývoji VVD. Podněty a doporučení, zkvalitňování výzkumu VVD, rozvoj teorie, kvalifikační přípravy profesionálních vzdělavatelů.

Velký počet problémů života nevystačí se vzděláním v mládí. Napište krátkou úvahu k této tezi Hutchinse, zamyslete se nad možnostmi dalšího vzdělávání dospělých u nás. Zjistěte, co všechno se nabízí pro lidi s výučním listem nebo s maturitou.

Velká Británie

- Historie roku 1820 – pouze dvě univerzity v Anglii a Walesu, Skotsko – 4 otevřené širším vrstvám
- Nedělní školy – odstraňování analfabetismu
- Velký vliv církví
- Univerzitní extenze
- Dělnická vzdělávací asociace – 1903
- Vzdělávání dospělých – permanentní potřeba
- Nový zákon o výchově
- Otevření open univerzit
- Nové instituce

Francie

- Progresivní tradice
- Tzv. druhá vzdělávací cesta, do školského systému se včleňují všechny organizační formy, které zajišťují záměrnou výchovně vzdělávací činnost
- Dobrovolný systém – vzdělávání všeobecné určené dospělým, oblast zájmové činnosti
- Podnikový subsystém

- Závažné legislativní změny – rok 1970, posiluje se význam celoživotního vzdělávání, přizpůsobování metod a forem dospělé populaci, zdokonalování vzdělavatelů, řada nových kombinovaných forem studia
- Školské základní vzdělávání dospělých – migranti, 50% odpadává
- Dlouholetá tradice – Státní instituty umění a řemesel (počátky 1794)
- Rozhlasové a televizní vzdělávání dospělých
- Státní instituce vzdělávání dospělých v Nancy – 1963, součástí vědecký výzkum
- Od roku 1971 nárok na placené studijní volno
- Nepřehledný rozsáhlý počet institucí VVD
- Část subsystému financovaná státem je orientována kvalifikačně (zvyšování kvalifikace)
- Výrazné decentralizační tendence
- Odborové hnutí – mimořádná pozornost VVD
- V teoriích – možnosti permanentního vzdělávání
- Sociologické problémy vzdělávání dospělých
- Odborníci – Besnard, Lengrand – teze – v minulém století se lidský život dělil na dvě části – v první se člověk vzdělával a v druhé pracoval – tyto se odrážely v soustavách, které ovlivňují i vzdělávání

Itálie

Čtyři fáze VVD

- Období 1848-1870 rozvoj industrializace, angažovanost buržoazie v rozvoji VVD
- Období 1871-1892 – organizace a úsilí dělnictva
- 1893 – 1921 organizační formy VVD – iniciativa dělnická, privátní a státní
- 1922 – 1942 – období fašistické nadvlády
- Poválečné období očekává velký rozmach VVD, neuskutečňují se v požadovaném rozsahu
- Období 1954 – 1963 konzumní charakter společnosti brzdí rozvoj VVD,
- Nové impulzy až v roce 1989 – př. 150 hodin pro studium při zaměstnání
- Po roce 1980 řada výzkumných studií posunující oblast VVD

Spolková republika Německo

- Velké množství teorií a směrů
- Trendem je vědecké objasňování problematiky VVD (Fischer)
- Svobodné lidové vzdělávání v různých podobách
- VVD má imunizovat dospělé proti demagogickému nebezpečí – aktivně se podílet na demokratizaci společnosti (Flitner)
- Otázky didaktiky (sebevýuka, umět se učit, široké všeobecné vzdělání, diskuse nejlepší metoda, i učitel se musí učit od studentů, věnovat pozornost citové výchově, důležitost abstraktního myšlení (Werner)

Kanada a USA

(rok 1945 až po léta osmdesátá)

- Druhá světová válka zbrzdila rozvoj teorie vzdělávání dospělých, zejména v Evropě
- V USA jiná situace, získaly značný předstih

- Po druhé světové válce proniká vliv z USA do evropských států
- Kořeny v pragmatismu, instrumentalismus (instrument činnosti)
- Vliv behaviorismu (Thordike), dynamické pedagogiky, problém věku a vzdělatelnosti
- Menší vzdělatelnost lze kompenzovat hlubšími zájmy a silnější vůlí
- Klíčovým pojmem je učení – novost

Zamyslete se na tím, co mají tyto země ve vztahu k andragogice společné a v čem se odlišují.

Součástí andragogiky je distanční vzdělávání i rekvalifikace. Jsou to různé nabídky dalšího vzdělávání pro dospělé, mají svoje specifika a jsou určené nejrozličnějším skupinám zájemců. Distanční vzdělávání má svoji tradici v různých zemích, existuje rovněž ve vysokoškolském prostředí. Vzdělatel je oddělen od vzdělaného. Poslední podkapitolou textu je stručný vhlad do komparativní andragogiky. Ukazuje nejrozličnější teorie, které andragogiku rozvíjí.

1. *Charakterizujte distanční vzdělávání.*
2. *Co jsou to pedagogické impulzy?*
3. *Jaké jsou možnosti distančního vzdělávání u nás a ve světě?*
4. *Uveďte příklady distančního vzdělávání v zahraničí.*
5. *Co nabízí rekvalifikace, co je to rekvalifikační program?*
6. *Jak vnímáte nabídku rekvalifikačních kurzů v rámci úřadu práce ve Vašem bydlišti?*
7. *Uveďte některé teorie, které přispívaly k rozvoji andragogiky?*
8. *Jak rozumíte tezi „nevzdělaný člověk je břemenem společnosti“?*